

Raportti Ahtialan alueen arkeologisesta nykytilanteesta

Lahden Ahtialan alueella ovat toistaiseksi suoritettujen kenttätöiden perusteella tiedossani seuraavat arkeologisesti huomioitavat kohteet:

1. Ylä-Kokkola, Tyrni (Päijät-Hämeen esihistorialliset kohteet 1979/
Lahti n:o 8)

Vuonna 1929 löydetty viikinkiaikaisen hautauksen esineet. Alue myöhemmin todettu löydöttömäksi (Bergström -78) ja nyttemmin täysin tuhoutunut. Ei tutkimustarvetta.

2. Ylä-Kokkola, Kivipelto ja Purolehto (P-H:n esih. koht. 1979/n:o 9)

Paskurinojan molemmin puolin kymmeniä kiviraunioita yhtenäisenä raunioalueena pohjoiseen viettävällä nyk. viljelemättömällä Kivipellon niittyalueella sekä etelään viettävällä Purolehdon lehtoalueella.

Yksi raunioista lienee polttohauta (em. kohde n:o 9). Toinen raunio kaivauksin tutkittu, muttei anna varmaa tietoa raunioalueen luonteesta (mahd. sekundäärinen hauta/Seppänen -81). Raunioalueet on tarkoitus jättää kaavassa puistoalueeksi lukuunottamatta tielinjaa, joka kiertänee pääosan raunioista. Varmuuden saamiseksi siitä, onko kyseessä esihistoriallinen hautaraunioalue vai ehkä varhaishistoriallinen kaskiraunioalue, täytyisi esim. Purolehdosta tutkia perusteellisesti pari isointa kivirauniota.

3. Paakkolanmäki I:1 (ei em. kohdeluettelossa)

Todettu ilmeinen rautakautinen/varhaiskeskiaikainen asuinkerros (mm. liesi/Kärhä -83), jonka tutkiminen perusteellisin arkeologisin kaivauksin tehtävä, mikäli aluetta suunnitellaan rakennustms. käyttöön.

4. Paakkolanmäki II:1 (ei em. kohdeluettelossa)

Todettu huomattavan voimakas myöhäisrautakautinen asuinpaikka-kerros, jossa tutkimuksia erityisen tärkeä jatkaa (Kärhä -83 ja Seppänen -84). Kyseessä on ensimmäinen sisämaassa perusteellisin arkeologisin kaivauksin tutkittava rautakautinen asuinpaikka, jonka viime kesän tutkimukset ovat antaneet erittäin lupaavaa aineistoa.

Alueelle on suunniteltu asuintontteja.

5. Paakkolanmäki III (ei em. kohdeluettelossa)

Viime kesänä todettu myöhäisrautakautinen asuinpaikka (mm. 2 liettä/Seppänen -84), joka lienee kohdetta 4 suppea-alaisempi. Myös tämä alue olisi ensi kesän jatkotutkimuksissa kaivettava loppuun, koska suunnitellun asuinalueen perustustyöt tuhoisivat kohteen.

6. Paakkolanmäki (ei em. kohdeluettelossa)

Mahdollinen uhrikuoppa avokalliassa kiintopisteen lähellä. Kuoppa saattaa olla luonnonmuovaama.

Toimenpide-ehdotus:

Mielestäni ensi kesänä tulisi arkeologiset toimenpiteet keskittää Paakkolanmäki II:1 ja III väliselle peltoalueelle sekä em. kohteiden lähiympäristöön. Koska kaupungilla on tänne suunnitelluille tontti-alueille huomattavaa rakennuspainetta, olisi tarpeen kesällä 1985 suorittaa kohteissa laajennettuja tasokaivauksia ja lähialueella täydentäviä koetutkimuksia. Alueen voisi kaivausten alussa kuoria koneellisesti peltomullan osalta, josta viime kesänä saatiin hyviä kokemuksia.

Riittävän laajat tutkimukset edellyttänevät mielestäni 2-3 kertaista työryhmää (1 johtaja, 1 apujohtaja, 2 kartanpiirtäjää, 20-30 kaivajaa) 2-3 kk:n ajaksi viime kesäiseen verrattuna. Tärkeää on nimenomaan arkeologisen koulutuksen saaneen työvoiman lisääminen; myös kaivajien osalta.

Kohteessa joudutaan normaalia arkeologista kenttätöitä vaativampaan havainnointiin monestakin syystä, joista vähäisin ei suinkaan ole tutkimusten ainutlaatuisuus Sisä-Suomessa. Kokemukset asuinpaikka-tutkimuksista rautakauden osalta ovat vielä arkeologeillekin melko vähäisiä. Toisaalta, kun tutkimuskohteita on useampia kuin 1, on välttämätöntä, että jokaisella kohteella on jatkuvasti 1-2 asioista perillä olevaa arkeologia tiedon tulleksi riittävästi dokumentoiduksi. Lisäksi varsinainen kaivaustenjohtaja joutuu olemaan erilaisissa organisointi- ja hankintatehtävissä sangen usein kaivausten aikana.

Työhön olisi mielestäni jo alunperin syytä liittää osaksi arkeobotaaniset tutkimukset, jotka viime kesän alustavien kokeilujen jälkeen ovat antaneet merkittävän lisän myöhäisrautakautisen kulttuurin tuntemiseen Ahtialassa. Hiiltyneitä kasvinsiemeniä (joiden laji voidaan määrittää) on 1984 tutkimuksissa seulottu esille dos. Marjatta Aallon

kurssityövoiman turvin. Rahoitus itse aikaavievälle kasvinjätteen analysoinneille on toistaiseksi selvittämättä. Tämän työn kykenee suorittamaan vain pari alaan erikoistunutta tutkijaa Suomessa, joista tunnetuin lienee dos. Aalto Helsingin yliopiston Kasvitieteen laitokselta. Hän olisi tehtävästä kiinnostunut, Seulotun materiaalin arvioitu analysointivaihe kestääne specialistilta siementen määrästä riippuen noin 2-5 viikkoa.

Kimmo Seppänen

Kimmo Seppänen, kaiv. johtaja
Lahdessa 18. syyskuuta 1984